वामदेवो गौतमः। श्येनः, ५ इन्द्रो वा। त्रिष्टुप्, ५ शक्वरी।

गर्भे नु सन्नन्वेषामवेदमहं देवानां जनिमानि विश्वा।
शतं मा पुर आयसीररक्षन्नध श्येनो जवसा निरदीयम्॥ ४.०२७.०१

गर्भे। नु- एव। सन्- विद्यमानः। एषाम्- एतेषाम्। देवानाम्- द्योतनशक्तीनाम्। विश्वा- सर्वाणि। जनिमानि- जन्मानि। मूलस्थानमिति भावः। अहम्। अनु- आनुपूर्व्येण। अवेदम्- ज्ञातवान्। मा- माम्। शतम्- प्रभूतानि। आयसीः- अयोमयानि दृढानीति भावः। पुरः- पुराणि बन्धनानीति भावः। अरक्षन्- अबध्नन्निति भावः। अध- अधुना। श्येनः- मुमुक्षुः सन्। श्येनो मुमुक्षुमुमुक्षामोक्षादिप्रतीकः। जवसा- वेगेन। निरदीयम्- निर्गतवान्॥१॥

न घा स मामप जोषं जभाराभीमसं त्वक्षसा वीर्येण।
ईर्मा पुरंधिरजहादरातीरुत वातॉं अतरच्छूशुवानः॥ ४.०२७.०२

सः- असौ गर्भः। माम्। जोषम्- पर्याप्तम्। न। घ- एव। अप जभार- अपजहार। गर्भेपि न मोहोऽभूदिति भावः। ईम्- इदं दुःखम्। त्वक्षसा- तीक्ष्णेन। वीर्येण। अभि जभार- अभिजहार। ईर्मा- प्रेरकः। पुरन्धिः- पुरुधारक आत्मा। अरातीः- अन्तरायभूतानि बन्धनानि। अजहात्- तत्याज। उत- अपि च। शूशुवानः- वर्धमानः। वातान्- प्राणान्। अतरत्- तरणं कृतवान्॥२॥

अव यच्छ्येनो अस्वनीदध द्योर्वि यद्यदि वात ऊहुः पुरंधिम्।
सृजद्यदस्मा अव ह क्षिपज्ज्यां कृशानुरस्ता मनसा भुरण्यन्॥ ४.०२७.०३

अध- तदानीम्। यत्- यदा। श्येनः- मुमुक्षुप्रतीकः पक्षी। द्योः- नभसः। अव अस्वनीत्- अवाङ्मुखं शब्दितवान्। अतः- अस्माच्छ्येनात्। यदि- यदा। पुरन्धिम्- पुरुधारणायुक्तममृतम्। ऊहुः- अवहन्। यत्- यदा। अस्मै- एतस्मै। अस्ता- क्षेप्ता। कृशानुः- उपासकः। कृश्यति तनूकरोति चित्तवृत्तीरिति कृशानुः। मनसा- चित्तेन। भुरण्यन्- जिगमिषुः। ज्याम्- मौर्वीम्।

सृजत्- सृजन्। अव क्षिपत्- चिक्षेप। ध्यानेनैकाग्रोऽभवदिति भावः। धनुर्ग्रहणमस्त्रक्षेपणमेकाग्रतोपलक्षणं श्रुतौ। इषुर्न धन्वन् प्रति धीयते मतिरिति श्रुतेः। तदा श्येनोऽमृतमाजहार ॥३॥

ऋजिप्य ईमिन्द्रावतो न भुज्युं श्येनो जभार बृहतो अधि ष्णोः।
अन्तः पतत्पतत्र्यस्य पर्णमध यामनि प्रसितस्य तद्वेः॥ ४.०२७.०४

इन्द्रावतः- इन्द्ररक्षितात्। बृहतः- महतः। स्नोः- स्थिताद्द्युलोकात्। ऋजिप्यः- आर्जवसम्पन्नः। श्येनः- मुमुक्षुप्रतीकः पक्षी। भुज्युम्- परमभोग्यम्। न- च। ईम्- एतदमृतम्। जभार- आजहार। प्रसितस्य- प्रकर्षेण बद्धस्य। वेः- श्येनस्य। पतत्र्यस्य- पक्षिणः। पर्णम्। यामनि- मार्गे। अन्तः। पतत्- विमुक्तं पतति। अनेनाश्व्युद्धृतो भुज्यू रसाधिदेवता सोम एव स्यात्॥४॥

अध श्वेतं कलशं गोभिरक्तमापिप्यानं मघवा शुक्रमन्धः।
अध्वर्युभिः प्रयतं मध्वो अग्रमिन्द्रो मदाय प्रति धत्पिबध्यै शूरो मदाय प्रति धत्पिबध्यै॥ ४.०२७.०५

अध- अधुना। श्वेतम्- शुभ्रम्। कलशम्- पात्रस्थं। उपलब्धिस्थानस्थं प्रतीकस्थमिति भावः। गोभिः- धेनुभिश्चिद्रश्मिभिः। अक्तम्- दीप्तम्। आपिप्यानम्- आप्याययन्तम्। शुक्रम्- शुद्धम्। अन्धः- अन्नभूतम्। प्रयतम्- नियतम्। मध्व अग्रम्- अमृतम्। मघवा- सम्पद्वान्। इन्द्रः। शूरः- समर्थः। पिबध्यै- अनुभवितुम्। अध्वर्युभिः- ध्वररहितकर्मभिरुपासकैः। मदाय- तृप्तये। प्रति दधत्- प्रतिदधातु ॥५॥